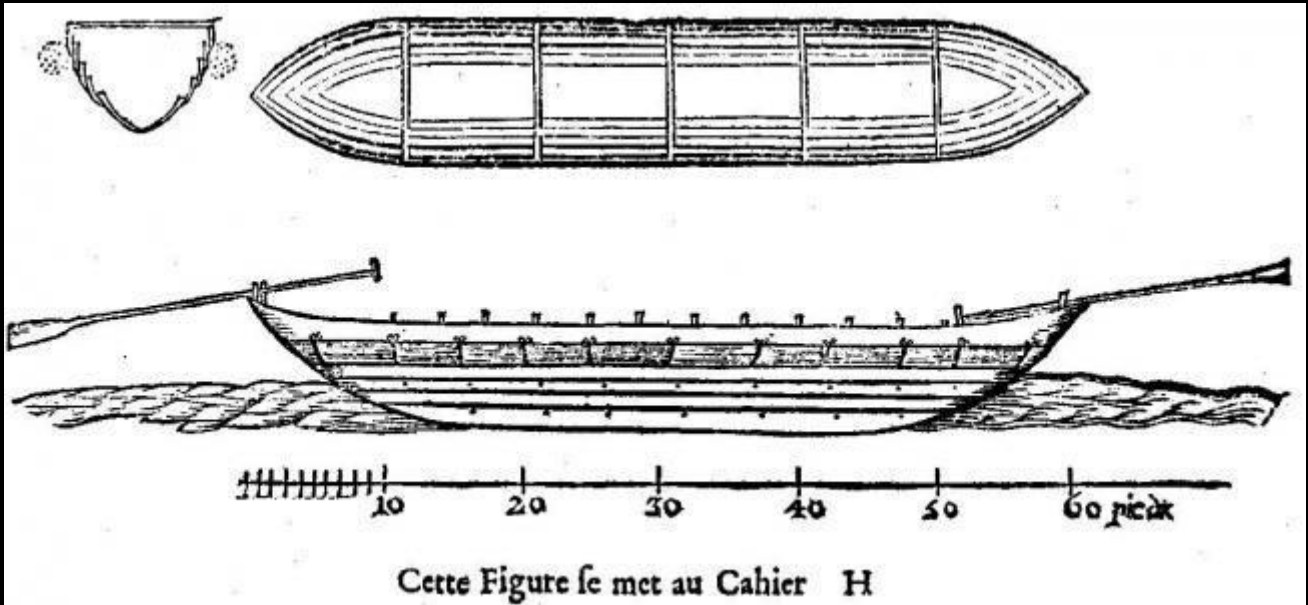

На Запорозькій Січі суднобудівництво здавна розвинулось і досягло високого рівня й досконалості. Козацькі майстри-корабельники славилися і за межами України. Їх часто запрошували й до Москви, щоб вони навчали корабельної справи.

Чайка — безпалубний плоскодонний човен запорізьких козаків XVI—XVII ст. у вигляді величезної видовбаної колоди, по бортах обшитої дошками. Довжина – близько 18м, ширина й висота бортів – до 4м. Ззовні бортів для збільшення остійності і плавучості кріпився очеретяний пояс. Човен мав поперечні переборки і лави, щоглу з вітрилом, 10-15 пар весел, носовий і кормовий рулі, уміщав до 70 чоловік. озброєння – 4-6 фальконетів (гармати калібром 30 мм.). На борту був запас зброї та провіанту достатній для тривалих морських походів.

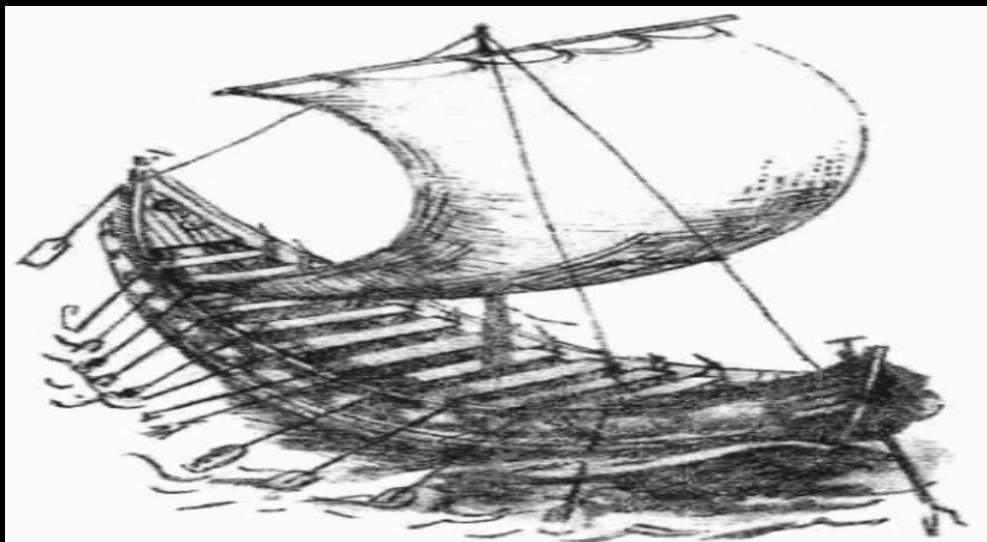
Одну чайку споруджувало впродовж півмісяця понад 60 чоловік. Техніка суднобудування, якою володіли майже всі козаки, не була надто складною. Запорожці зрубували високу липу чи вербу і, очистивши її від галуззя, видовбували днище. До нього кріпили дубові ребра, на які зверху вниз нашивали дубові дошки довжиною 3,5 метра, шириною 30 сантиметрів. На носі й кормі споруджували щось на зразок кают.

Тут зберігали провіант, боєприпаси й зброю. До кожного кінця човна прилаштовували окреме стерно, завдяки чому чайка в будь-який момент могла змінити курс на 180 градусів.

Ілюстрація «чайки» запорозьких козаків з книжки Гійома Левассер де Боплана 1660 р.

У центрі на спеціальному станку укріплювалась щогла з вітрилами, з обох боків човна було від 20 до 40 весел. Отже, чайки котрі одночасно приводились у рух веслами й вітрилами, були дуже маневреними. Борти човна обкладали в'язанками очерету завтовшки від півтора до двох з половиною метрів. Ця своєрідна захисна одежина утримувала судно на поверхні й захищала од ворожих стріл і куль. Запорозькі чайки сягали у довжину 15—22 метрів, у висоту не більше 4 метрів, а в ширину — 6 метрів. Човен брав на борт 40—60 козаків.

Над чайками-дубами, що стояли у гавані, підносилися високі, стрункі трищоглові кораблі. Вони мали дві палуби, двоярусну рубку у формі намета, де розміщувалася старшина (до 10 чоловік). Обабіч рубки було по 4 каютних ілюмінатори. По бортах, на нижніх і верхніх деках судна, виглядали з люків грізні дула фальконетів — невеликих кованих залізних чи мідних гармат.

Реконструкція чайки.

До складу запорозької флотилії входили навіть підводні човни. Звичайно, з нашого погляду вони здаються досить примітивними. Проте факт їх існування у XVI ст. становить великий інтерес.

Очевидно, запорозжці використовували різні види суден залежно від стратегії й тактики морського бою. Особливістю козацького флоту було те, що чайки могли пришвартовуватися до будь-якого берега.